

Sygn. akt II Ca 286/14

POSTANOWIENIE

Dnia 9 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Jarosław Gołębiowski (spr.)
Sędziowie:	SSO Dariusz Mizera SSR del. Iwona Dembińska-Pęczek
Protokolant:	st. sekr. sąd. Beata Gosławska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 czerwca 2014 roku

sprawy z wniosku M. R.

z udziałem Z. R.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od postanowienia Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim

z dnia 24 czerwca 2013 roku, sygn. akt I Ns 1073/12

postanawia:

- zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie IV w ten sposób, że zasądzoną od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwotę 18.725, 53 złotych podwyższyć do kwoty 21.763 (dwadzieścia jeden tysięcy siedemset sześćdziesiąt trzy) złotych płatnej do dnia 16 czerwca 2014 roku z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności a w pozostałej części apelację oddalić;
- ustalić, iż każdy z uczestników ponosi koszty postępowania odwoławczego związane ze swoim udziałem w sprawie.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 286/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 24 czerwca 2013 roku Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim po rozpoznaniu sprawy z wniosku M. R. z udziałem Z. R. o podział majątku wspólnego

postanowił:

I. ustalić, że w skład majątku wspólnego Z. R. i M. R. z domu K., których małżeńska wspólność majątkowa ustawała wskutek orzeczenia rozwodów: wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 13 listopada 1996 roku w sprawie sygn. akt I C 847/96 oraz wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 28 września 2012 roku w sprawie sygn. akt I C 1238/12, wchodzi następujące składniki majątkowe:

1. meble kuchenne
2. lodówka
3. kuchnia
4. pralka
5. łóżko
6. dwa stoliki
7. komoda
8. szafka
9. kołdry, poduszki, bielizna pościelowa
10. komplet wypoczynkowy: kanapa rogowa i dwa fotele
11. segment pokojowy
12. telewizor, kino domowe
13. stolik pod telewizor
14. dywan

II. dokonać podziału majątku wspólnego M. R. i Z. R. w ten sposób, że

przyznać na rzecz M. R. składniki majątkowe wymienione w punkcie I postanowienia w podpunktach: 5, 6 7 8, 9, 10, 12 i 13;

przyznać na rzecz Z. R. składniki majątkowe wymienione w punkcie I postanowienia w podpunktach: 1, 2, 3, 4, 11 i 14;

III. nakazać M. R. i Z. R. wzajemne wydanie przyznanych im w punkcie II. postanowienia ruchomości w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia,

IV. zasądzić od Z. R. na rzecz M. R. tytułem spłaty oraz rozliczenia spłaconych długów i nakładów dokonanych na nieruchomości położoną w T. przy ul. (...) dla której to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w Tomaszowie Mazowieckim prowadzona jest księga wieczysta numer (...) kwotę 18.725,53 zł, płatną w terminie 6 (sześciu) miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności;

V. zasądzić od Z. R. na rzecz M. R. kwotę 1.250 zł (tysiąc dwieście pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania;

VI. zasądzić od M. R. i Z. R. na rzecz Skarbu Państwa -Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim kwoty po 14,19 zł tytułem wydatków poniesionych przez Skarb Państwa;

VII. ustalić, że w pozostałym zakresie każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane z własnym udziałem w sprawie.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

M. R. i Z. R. zawarli związek małżeński w dniu 8 września 1984 roku, który następnie rozwiązany został przez rozwód wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 13 listopada 1996 roku.

Kolejny związek małżeński M. R. i Z. R. zawarli w dniu 13 września 2003 roku. Związek ten rozwiązany został przez rozwód wyrokiem Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 28 września 2012 roku wydanym w sprawie o sygn. akt I C 1238/12. Powyższy wyrok uprawomocnił się z dniem 20 października 2012 roku.

Przed zawarciem obu związków małżeńskich oraz w czasie ich trwania M. i Z. R. nie zawierali małżeńskich umów majątkowych, jak również nie została orzeczona wobec nich rozdzielność majątkowa.

W okresie pomiędzy pierwszym rozwodem, a zawarciem ponownego związku małżeńskiego, M. R. i Z. R. zamieszkiwali razem przy ulicy (...) w T., tworząc wspólne gospodarstwo domowe.

Z. R. jest właścicielem nieruchomości gruntowej położonej w T. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Własność powyższej nieruchomości uczestnik nabył na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 13 września 2010 r. o stwierdzeniu nabycia spadku po F. R. córce F. i M. zmarłej dnia 22 lutego 1997 roku.

Około 1987 roku M. R. i Z. R. dobudowali do istniejącego budynku położonego przy ulicy (...) w T., użytkowanego przez matkę wnioskodawcy i stanowiącego obecnie jego majątek osobisty, pokój z kuchnią o powierzchni około 25 m², gdzie też zamieszkali. Powyższe prace obejmowały wykonanie robót ziemnych, fundamentów, izolacji, ścian z pustaka szlakurowego, stropu drewnianego z odeskowaniem, pokrycia papą, stolarki okiennej i drzwiowej, izolacji cieplnej sufitu, deskowania sufitu, tynków wewnętrznych na ścianach, okładzin z płyt, podkładów z materiałów sypkich i betonowych, okładzin podłogowych z płytek, posadzek, tynków zewnętrznych, instalacji elektrycznej oraz instalacji CO.

Prace związane z dobudowaniem pomieszczeń mieszkalnych małżonkowie sfinansowali ze środków pochodzących ze zlikwidowanych książeczek mieszkaniowych wnioskodawczym i uczestnika. Wkład uczestnika na książeczke mieszkaniowej był nieco wyższy aniżeli na książeczke wnioskodawczym. Obie książeczki założone zostały w trakcie trwania małżeństwa stron.

Po śmierci matki wnioskodawcy, M. R. i Z. R. zajęli cały budynek mieszkalny przy ulicy (...) oraz w latach 2002 - 2010 przeprowadzili jego remont polegający na wymianie 4 sztuk okien, pokryciu dachu papą termozgrzewalną, założeniu paneli podłogowych, położeniu płytek w łazience, kuchni i w korytarzu, zainstalowaniu kabiny prysznicowej, trzech grzejników z orurowaniem oraz zamontowaniu drzwi wejściowych metalowych.

Powyższe prace remontowe wykonane zostały ze wspólnych środków M. R. i Z. R.. Podczas ich przeprowadzania małżonkowie R. nie korzystali z usług ekip remontowych. Prace związane z położeniem płytek, paneli, gładzi oraz założeniem instalacji CO. wykonywał osobiście Z. R..

W trakcie trwania małżeństwa, M. R. i Z. R. nabyli szereg ruchomości: meble kuchenne, lodówkę, kuchnię, pralkę, łóżko, dwa stoliki, komodę, szafkę, kołdry, poduszki, bieliznę pościelową, komplet wypoczynkowy złożony z kanapy rogowej i dwóch foteli, segment pokojowy, telewizor, kino domowe, stolik pod telewizor oraz dywan.

Postanowieniem z dnia 25 stycznia 2011 roku Naczelnik Urzędu Skarbowego w T. rozłożył Z. R. na 12 rat zobowiązanie podatkowe z tytułu podatku od spadków i darowizn w kwocie 2.312 zł. Zobowiązanie to spłacone zostało w trakcie

trwania małżeństwa środkami pochodzącymi z majątku wspólnego wnioskodawczym i uczestnika, uzyskanymi z wynagrodzenia za pracę M. R., a częściowo z dorywczych dochodów Z. R..

W trakcie trwania związku małżeńskiego stron M. R. zawarła umowę dotyczącą korzystania z dwóch aparatów telefonicznych, z których jeden użytkował uczestnik Z. R., generując z tego tytułu zadłużenie w wysokości 3.720,10 zł. Zadłużenie to rozłożone na 24 miesięczne raty po 155 zł każda, płatne w okresie od 15 października 2011 roku do 15 września 2013 roku, spłaca M. R.. Z powyższego tytułu po rozwiązaniu małżeństwa stron przez rozwód wnioskodawczym w okresie od 15 listopada 2012 roku do 15 maja 2013 roku (7 rat po 155 zł) wydatkowała kwotę 1085 zł.

Wartość rynkowa nakładów modernizacyjnych poczynionych wspólnie przez M. R. oraz Z. R. na nieruchomość Z. R. położoną w T. przy ulicy (...), w postaci dobudowania pokoju i kuchni do istniejącego budynku mieszkalnego oraz późniejszego remontu tego budynku, wynosi 41.100 zł, natomiast łączna wartość wchodzących w skład majątku wspólnego wnioskodawczym i uczestnika ruchomości to 8.330 zł.

Wartość prac związanych z modernizacją budynku mieszkalnego wykonanych osobiście przez uczestnika Z. R. - wraz ze sprzętem - wynosi 6.074,94 zł.

W trakcie trwania związków małżeńskich stron, M. R. pracowała zarobkowo. Aktualnie osiąga miesięczny dochód w wysokości 1200 zł netto.

Uczestnik postępowania Z. R. od dłuższego czasu nie posiada stałego zatrudnienia i utrzymuje się z prac dorywczych, jako robotnik budowlany. Aktualnie zarejestrowany jest jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku. Poza nieruchomością przy ulicy (...) nie posiada on żadnego innego majątku, ani zgromadzonych oszczędności.

Ruchomości wchodzące w skład majątku wspólnego wnioskodawczym oraz uczestnika znajdują się w budynku mieszkalnym przy ulicy (...), za wyjątkiem telewizora i kina domowego, które znajdują się w wyłącznym posiadaniu M. R..

Ustalony w sprawie stan faktyczny wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy w postaci dokumentów, zeznań świadka D. O., zeznań wnioskodawczym oraz częściowo zeznań uczestnika, a także opinii biegłego w dziedzinie szacowania nieruchomości S. G..

Opinia biegłego biorąc pod uwagę jej wszechstronność i rzetelność, a ponadto sposób motywowania sformułowanego stanowiska i stopień stanowczości zawartych w opinii ocen, została uznana przez Sąd za przekonującą i zasługującą na wiarę. Podkreślenia wymaga, iż opinia ta nie była w toku postępowania kwestionowana przez żadnego z uczestników.

Dokonując ustaleń faktycznych w zakresie źródła pochodzenia środków na dobudowanie kuchni i pokoju do istniejącego budynku mieszkalnego Sąd nie dał wiary twierdzeniom uczestnika, iż prace te finansowane były przez jego matkę (k. 14 odwr.). Depozycje Z. R. w powyższym zakresie pozostają bowiem w sprzeczności ze zgodnymi wyjaśnieniami wnioskodawczym i uczestnika zdeponowanymi podczas rozprawy w dniu 13 maja 2013 roku, z których wynika, iż strony wydatkowały na ten cel środki ze zlikwidowanych książeczek mieszkaniowych. Co równie istotne, także świadek D. O. przyznała, iż teściowie wnioskodawczym nie mieli z czego dołożyć do budowy, która sfinansowana została z wynagrodzenia za pracę M. R. i jej książeczek mieszkaniowych.

Na przymiot wiarygodności nie zasługiwały również zeznania uczestnika Z. R., w zakresie, w jakim twierdził on, iż wyszczególniony we wniosku segment nabył po ślubie za środki zgromadzone przed zawarciem małżeństwa, albowiem jako bardziej przekonująca jawi się w tej części relacja wnioskodawczym, z której wynika, iż segment pokojowy (...) nabyty został po ślubie za pieniądze z tzw. „czepkowego”, tym bardziej, że w pozostałych zeznaniach M. R. przesłuchanej w charakterze strony - w przeciwieństwie do twierdzeń uczestnika postępowania - trudno doszukiwać się jakichkolwiek wypaczeń i nieścisłości.

W tym miejscu dodać należy, iż ustalenia w zakresie spłaty przez wnioskodawczynię zobowiązań uczestnika, prócz depozycji samej wnioskodawczyni i załączonych dokumentów, znajdują dodatkowe wsparcie w zeznaniach uczestnika, który przyznał, iż od dłuższego czasu pracował jedynie dorywczo, jego telefon był zadłużony oraz osobiście spłacił tylko część podatku od spadków i darowizn.

Dokonując ustaleń faktycznych w zakresie składu majątku wspólnego byłych małżonków Sąd oparł się o zestawienia sporządzone przez wnioskodawczynię i uczestnika, z tym zastrzeżeniem, że pominął pozycję wyszczególnioną w punkcie 2 wniosku pod nazwą „wieża”, albowiem jak zeznała wnioskodawczyni małżonkowie nie posiadali takiego sprzętu. Wbrew stanowisku uczestnika Sąd zaliczył natomiast w skład tego majątku posiadane przez wnioskodawczynię kino domowe oraz telewizor, ponieważ objęcie rzeczy w wyłączne władztwo przez jednego z byłych małżonków, poza wypadkiem jego fizycznego unicestwienia, nie wyłącza objęcia tego składnika postępowaniem o podział majątku.

Uwzględniając zgodne w tej kwestii stanowiska wnioskodawczyni i uczestnika, Sąd ustalił wartość rzeczy ruchomych wchodzących w skład majątku wspólnego byłych małżonków w oparciu o ich średnią wartość podaną w spisie pełnomocnika wnioskodawczyni z dnia 21 grudnia 2012 roku (k. 19) oraz w piśmie uczestnika z dnia 16 stycznia 2013 roku (k. 41), przyjmując ich łączną uśrednioną wartość na kwotę 8.330 zł.

Ustalając wartość prac związanych z modernizacją budynku mieszkalnego wykonanych osobiście przez uczestnika Z. R. - wraz ze sprzętem - Sąd oparł się na wyliczeniu przedstawionym przez uczestnika, uznając, iż w kontekście rozmiaru i specyfiki tych robót oraz wymaganych kwalifikacji (m.in. położenie płytek, paneli, gładzi oraz założenie instalacji C.O.), kwota 6.074,94 zł nie jest wygórowana i odpowiada okolicznościom sprawy. Jedynie na marginesie zauważyć wypada, iż twierdzenia uczestnika w powyższym zakresie znajdują potwierdzenie w zeznaniach wnioskodawczyni, która przyznała, że małżonkowie podczas remontów nie korzystali z usług ekip remontowych.

Sąd Rejonowy zważył, iż stosownie do art. 567 § 3 k.p.c. do postępowania o podział majątku wspólnego, po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami stosuje się odpowiednio przepisy o dziale spadku (art. 680 - 689 k.p.c.). Te z kolei przewidują (art. 688 k.p.c.) w kwestiach w nich nieunormowanych odpowiednie stosowanie przepisów o postępowaniu w sprawach o zniesienie współwłasności, a w szczególności art. 618 §§ 2 i 3 k.p.c.

Podział majątku wspólnego obejmuje składniki należące do tego majątku w dacie ustania wspólności majątkowej oraz istniejące w chwili dokonywania podziału. W postępowaniu o podział majątku wspólnego Sąd rozstrzyga także o wzajemnych roszczeniach małżonków z tytułu posiadania poszczególnych składników majątku wspólnego, pobranych pożytków i innych przychodów, poczynionych na te składniki majątkowe nakładów i spłaconych długów (art. 567 § 1 k.p.c. i art. 686 k.p.c.).

Małżeński ustrój majątkowy wynikający z ustawy regulują przepisy art. 31-46 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w brzmieniu nadanym art. 5 ust. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr. 162, poz. 1691). W sprawach nieuregulowanych w art. 31 - 45 k.r.o. od chwili ustania wspólności ustawowej do majątku, który był nią objęty, jak również do podziału tego majątku, stosuje się odpowiednio przepisy o wspólności majątku spadkowego i o dziale spadku (art. 46 k.r.o.).

Składniki majątku wspólnego określają przepisy art. 31 i następnych k.r.o. Z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków.

Zgodnie z art. 31 § 2 k.r.o. do majątku wspólnego należą w szczególności:

1. pobrane wynagrodzenie za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków;
2. dochody z majątku wspólnego, jak również z majątku osobistego każdego z małżonków;

3. środki zgromadzone na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków.

Zasadą jest, iż udziały małżonków w majątku wspólnym są równe (art. 43 § 1 k.r.o.).

Zawarte w art. 46 k.r.o. odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów o dziale spadku w połączeniu z odesłaniem zawartym w art. 688 k.p.c. do odpowiedniego stosowania przepisów o zniesieniu współwłasności prowadzą do wniosku, że przy dokonywaniu podziału majątku wspólnego podstawowe znaczenie ma określony w art. 211 k.c. podział fizyczny. Fizyczny podział rzeczy, któremu ustawa przyznaje pierwszeństwo w odniesieniu do podziału majątku wspólnego polega przede wszystkim na przyznaniu określonych przedmiotów poszczególnym osobom uprawnionym (byłym małżonkom). Rzecz, która nie daje się podzielić, może być przyznana stosownie do okoliczności jednemu z byłych małżonków z obowiązkiem spłaty drugiego (art. 212 § 2 k.c. w zw. z art. 46 k.r.o. oraz art. 1035 k.c.).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, iż w skład majątku wspólnego M. i Z. byłych małżonków R. wchodzi ruchomości w postaci mebli kuchennych, lodówki, kuchni, pralki, łóżka, 2 stolików, komody, szafki, kołdry, poduszki, bielizny pościelowej, kompletu wypoczynkowego złożonego z kanapy rogowej i dwóch foteli, segmentu pokojowego, telewizora, kina domowego, stolika pod telewizor oraz dywanu o łącznej wartości 8.330 zł.

W toku postępowania wnioskodawczym M. R. wniosła o przyznanie jej na wyłączną własność ruchomości wymienionych we wniosku za wyjątkiem segmentu, zaś uczestnik postępowania Z. R. wnioskował o przyznanie mu wyposażenia kuchni.

Uwzględniając powyższe stanowiska uczestników, jak również okoliczność, iż meble kuchenne wykonane zostały pod konkretny wymiar i -choć możliwy jest ich demontaż, winny pozostać w budynku należącym do uczestnika, Sąd przyznał na wyłączną własność Z. R. meble kuchenne oraz funkcjonalnie związane z nimi wyposażenie kuchni w postaci lodówki, kuchni i pralki, jak również segment pokojowy (którym wnioskodawczym nie była zainteresowana) oraz wyszczególniony przez uczestnika w piśmie z dnia 16 stycznia 2013 roku dywan o łącznej wartości 3.680 zł. Pozostałe rzeczy ruchome o wartości 4.650 zł Sąd przyznał wnioskodawczym, która wyraziła chęć ich zatrzymania. Zważyć należy przy tym, że telewizor, kino domowe oraz pościel wnioskodawczym już uprzednio objęła w wyłączne posiadanie. Z przedmiotami tym związany jest funkcjonalnie stolik pod telewizor.

Wskutek prawomocnego oddalenia wniosku M. R. o ustalenie nierównych udziału w majątku wspólnym, obydwójgu byłym małżonkom przysługuje równy udział w tymże majątku.

W konsekwencji, skoro wnioskodawczym przyznano ruchomości o łącznej wartości 4.650 zł, natomiast uczestnikowi postępowania przedmioty o łącznej wartości 3.680 zł, to uczestnikowi Z. R. należy się od wnioskodawczym z tego tytułu dopłata w kwocie 485 zł $[(4.650 \text{ zł} - 3.680 \text{ zł}) / 2]$.

W tym miejscu podnieść należy, iż prócz podziału majątku wspólnego byłych małżonków, w postępowaniu uregulowanym przepisami art. 567 i n. k.p.c. Sąd rozstrzyga także o wzajemnych roszczeniach małżonków z tytułu pobranych pożytków i innych przychodów, poczynionych na te składniki majątkowe nakładów i spłaconych długów (art. 567 § 1 k.p.c. i art. 686 k.p.c.).

Zgodnie z treścią art. 45 § 1 k.r.o. każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na jego majątek osobisty, z wyjątkiem wydatków i nakładów koniecznych na przedmioty majątkowe przynoszące dochód. Może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny. Nie można żądać zwrotu wydatków i nakładów zużytych w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, chyba że zwiększyły wartość majątku w chwili ustania wspólności. Przepis ten znajduje odpowiednie zastosowanie w wypadku, gdy dług jednego z małżonków został zaspokojony z majątku osobistego (art. 45 § 3 k.r.o.).

Jak wynika z dokonanych ustaleń faktycznych, małżonkowie M. i Z. byli małżonkowie R. poczynili nakłady modernizacyjne na nieruchomość Z. R. położoną w T. przy ulicy (...) w postaci dobudowania pokoju i kuchni

do istniejącego budynku mieszkalnego (około roku 1987) oraz późniejszego remontu tego budynku (2002 - 2010 rok), o łącznej wartości 41.100 zł. Zasadnicza część tych nakładów dokonana została w trakcie trwania związku małżeńskiego i stanowiła nakład z majątku wspólnego byłych małżonków na nieruchomość uczestnika, albowiem przeznaczone zostały na ten cel środki ze zlikwidowanych księżeczek mieszkaniowym założonych w trakcie trwania związku małżeńskiego oraz środki z wynagrodzenia za pracę wnioskodawczym i dorywczych dochodów uczestnika, czyli ze składników, o których mowa w art. 31 k.r.o. Pozostała - nieznaczna - część nakładów poczynionych w okresie od 2002 do 12 września 2003 roku poniesiona została wspólnie przez wnioskodawczynię i uczestnika przed oficjalnym zawarciem związku małżeńskiego. W tym czasie, mimo formalnego pozostawania w konkubinacie, zamieszkiwali oni razem i tworzyli wspólne gospodarstwo domowe.

Zważywszy na fakt, że uwzględnione w opinii biegłego prace remontowe wykonywał osobiście uczestnik postępowania Z. R. i byli małżonkowie faktycznie nie wydatkowali kwot związanych z robocizną i używanym sprzętem, Sąd od wskazanej przez biegłego kwoty 41.100 zł odliczył kwotę 6.075,94 zł związaną z nakładem osobistej pracy uczestnika. Skoro bowiem uczestnik Z. R. wykonywał pracę na rzecz swojego majątku osobistego, co prowadziło do wzrostu jego wartości, to tym samym nie może być mowy o nakładzie z majątku wspólnego małżonków na majątek osobisty drugiego z nich. Przedstawiony pogląd zbieżny jest w wypowiedziach piśmiennictwa, w których kwestionuje się co do zasady przynależność do majątku wspólnego nakładu na majątek osobisty w postaci usług osobiście świadczonych przez jedno z małżonków, kosztem wypoczynku i innych wyrzeczeń (M. Sychowicz, Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Komentarz do art. 45, LexPolonica, A. Oleszki; A. Dyoniak, Ustawowy ustrój..., s. 130-132, J. Pietrzykowski, w: Kodeks..., s. 279).

W tym miejscu odnieść należy się szerzej do kwestii podstawy prawnej zasądzenia od uczestnika na rzecz wnioskodawczym wyżej wymienionych nakładów.

Po pierwsze, w zakresie nakładów poczynionych przez wnioskodawczynię i uczestnika na nieruchomość w trakcie trwania ich „pierwszego” związku małżeńskiego, to jest w okresie od dnia 8 września 1984 roku do dnia 13 listopada 1996 roku, podstawę prawną ich rozliczeń stanowi przepis art. 45 k.r. i o. w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 17 czerwca 2004 roku - o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2004 r., Nr 162, poz. 1691), natomiast w części nakładów dokonanych w trakcie trwania drugiego związku małżeńskiego podstawę tę statuuje art. 45 k.r. i o. w obecnym brzmieniu. W myśl bowiem art. 5 ust. 5 pkt 3 cytowanej wyżej ustawy, przepisy dotychczasowe stosuje się do zwrotu nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty, jeżeli wspólność majątkowa małżeńska ustala przed wejściem ustawy w życie. Pozostałe przepisy ustawy stosuje się do stosunków w niej unormowanych, chociażby powstały przed jej wejściem w życie (art. 5 ust. 1).

Po wtóre, odrębnego rozważenia wymagał okres pozostawania przez M. R. i Z. R. w związku faktycznym, albowiem w roku 2002 aż do dnia 12 września 2003 roku - kiedy to czyniono część nakładów na nieruchomość uczestnika - wnioskodawczym i uczestnik pozostawali w konkubinacie, wyrażającym się wspólnym zamieszkiwaniem i prowadzeniem jednego gospodarstwa domowego. Dopiero w dniu 12 września 2003 roku M. R. i Z. R. zawarli związek małżeński, rozwiązany następnie wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim, który to wyrok uprawomocnił się w dniu 20 października 2012 roku.

Rozliczenia majątkowe pomiędzy byłymi konkubentami były przedmiotem licznych rozstrzygnięć sądowych i rozważań w piśmiennictwie prawniczym. Oba źródła notują możliwość rozstrzygnięcia sporów majątkowych z okresu trwania konkubinatu na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, dalej o spółce i wreszcie o współwłasności w częściach ułamkowych i jej znoszeniu. Analiza przytoczonych źródeł nie daje podstaw do wypracowania i wyboru jednej podstawy mającej wyłączone uniwersalne zastosowanie do wszelkiego rodzaju rozliczeń między konkubentami. Różnorodność i złożoność stosunków majątkowych związanych ze stosunkami pracy, wspólnym prowadzeniem gospodarstwa domowego, gospodarstwa rolnego, zakładu rzemieślniczego, czy handlowego, czy czynienie - jednostronne czy wspólne - nakładów na nieruchomość jednego z nich, bądź osoby trzeciej, wskazuje, że wybór właściwej podstawy prawnej jest zawsze uwarunkowany konkretnym stanem faktycznym.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych prezentowany jest pogląd, iż nakłady konkubentów czynione wspólnie w czasie trwania konkubinatu na majątek jednego z nich powinny być rozliczone według przepisów o zniesieniu współwłasności (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1986 roku, sygn. akt III CZP 79/85, opubl. OSNC 1987/1/2, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1970 roku, sygn. akt III CZP 62/69, nie publ.). Do rozliczeń majątkowych pomiędzy osobami pozostającymi w trwałym związku faktycznym (konkubinacie) mogą również mieć zastosowanie przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2000 roku, sygn. akt IV CKN 32/00, opubl. OSNC 1987/1/2. Wybór jednego ze wskazanych uregulowań może być uzależniony od okoliczności konkretnej sprawy, a także od przedmiotu rozliczeń. W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1970 r., III CZP 62/69 ("Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny" 1970, nr 4, s. 211) wskazuje się, że co do roszczeń z tytułu nabytych wspólnie nieruchomości i rzeczy ruchomych, jak również z tytułu nakładów dokonanych na te przedmioty, należy stosować przepisy o zniesieniu współwłasności, natomiast co do roszczeń z tytułu nakładów dokonanych przez jednego z konkubentów na wchodzące w skład wspólnego gospodarstwa przedmioty majątkowe należące do drugiej z tych osób, zastosowanie znaleźć powinny przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu. Ta ostatnia sytuacja znajduje zastosowanie w sprawie niniejszej, albowiem z okresu pozostawania przez wnioskodawczym? i uczestnika w konkubinacie pozostaje do rozliczenia nakład w postaci wspólnego przeprowadzenia robót modernizacyjnych na nieruchomości uczestnika. Wobec braku odmiennych ustaleń przyjąć przy tym należało, iż oboje partycypowali w tych nakładach po połowie (vide arg. Z art. 197 k.c. i art. 43 § 1 k.r. i o.). W konsekwencji, w rozpoznawanej sprawie wzbogaceniem uczestnika w rozumieniu art. 405 k.c. był wzrost wartości jego nieruchomości o Vo. poczynionych w tym okresie nakładów.

W tym miejscu nadmienić należy, iż za potrzebą wspólnego rozliczenia powyższych wydatków z roszczeniami wnioskodawczym wywiedzionymi z art. 45 k.r. i o. przemawiał ich silny związek praedmiotowy oraz fakt, że stanowiły one w istocie element tego samego procesu inwestycyjnego, zmierzającego do tego samego celu w postaci zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych rodziny.

Po trzecie, przeszkody do oparcia roszczeń wnioskodawczym o zwrot nakładów o przepis art. 45 k.r. i o. nie stanowiła okoliczność, iż do dnia 22 lutego 1997 roku przedmiotowa nieruchomość stanowiła własność matki uczestnika i dopiero w wyniku spadkobrania weszła do majątku osobistego Z. R.. Nabycie bowiem przez uczestnika nieruchomości, na której uprzednio wraz z wnioskodawczynią poczynił nakłady z majątku wspólnego, spowodowało, że nakłady te stały się nakładami na majątek osobisty tego małżonka, co nastąpiło z chwilą otwarcia spadku, a więc w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej. Roszczenie o zwrot nakładów, jakie wnioskodawczym przysługiwało poprzednio wobec matki uczestnika jako właściciela nieruchomości, z chwilą jej śmierci w opisanych wyżej warunkach przekształciło się w roszczenie znajdujące podstawę w przepisach art. 45 § 1 kro. (por. rozważania Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu uchwały z dnia 25 lipca 1986 roku, sygn. akt III CZP 37/86, opubl. OSNCP 1987/7poz. 91).

W konsekwencji, podlegająca rozliczeniu wartość nakładu z majątku wspólnego byłych małżonków na nieruchomość stanowiącą obecnie majątek osobisty uczestnika, powiększona o wartość wzbogacenia w okresie, w którym strony pozostawały w konkubinacie, wyniosła 35.024,06 zł (41.100 zł -

6.075,94 zł). Wnioskodawczym należy się zatem od uczestnika postępowania zwrot V* tej kwoty, czyli 17.512,03 zł (35.024,06 zł / 2).

Jak już zasygnalizowano w ramach niniejszego postępowania rozliczeniu podlegały także długi jednego z małżonków zaspokojone z majątku wspólnego byłych małżonków w trakcie trwania wspólności majątkowej.

Długiem takim - obciążającym wyłącznie uczestnika, w realiach przedmiotowej sprawy była kwota 2.312 zł należna od Z. R. z tytułu podatku od spadków i darowizn. Jak wynika z poczynionych ustaleń zobowiązanie to uregulowane zostało w trakcie trwania związku małżeńskiego (który ustał dopiero w dni 20 października 2012 roku) z wynagrodzenia za pracę wnioskodawczym i częściowo z okazjonalnych dochodów uczestnika, a zatem ze środków pochodzących ze wspólnego majątku byłych małżonków (art. 33 § 2 pkt 1 k.r.i.o.). Dodać należy, iż powyższej oceny nie zmienia nawet

założenie, iż zobowiązanie to zaspokoił uczestnik z osiągniętych przez siebie dochodów, albowiem dochody te zgodnie z dyspozycją art. 33 § 2 pkt 1 k.r.i.o. stanowiły składnik majątku wspólnego.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 45 § 3 k.r.i.o. należy się wnioskodawczym od uczestnika zwrot Vz wspomnianego wyżej wydatku, czyli kwota 1.156 zł (2312 / 2).

W zakresie spłaconego przez wnioskodawczynię M. R. długu związanego z użytkowaniem przez uczestnika Z. R. telefonu, Sąd miał na względzie, iż powyższe zobowiązanie służyło zaspokajaniu zwykłych potrzeb rodziny w rozumieniu art. 30 § 1 k.r.i.o., a w konsekwencji był to dług wspólny obojga małżonków.

W tym miejscu zauważyć należy, iż jak wskazuje się w literaturze przedmiotu, zaspokojenie w czasie trwania wspólności ustawowej długu obojga małżonków z majątku wspólnego nie powoduje żadnych rozliczeń między małżonkami. Również do długów związanych z majątkiem wspólnym i ciężących na obojgu małżonkach, które spłacone zostały z własnych środków jednego z małżonków po ustaniu wspólności ustawowej, art. 45 nie ma zastosowania. Podstawę ich rozliczenia stanowi odpowiednio zastosowany art. 207 k.c.

Wzajemne roszczenia małżonków z tytułu spłacenia tych długów podlegają rozpoznaniu w postępowaniu o podział majątku wspólnego (M. Sychowicz, Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Komentarz do art. 45, LexPolonica).

W kontekście powyższej uwagi stwierdzić należy, iż w rozliczeniu byłych małżonków z tytułu uiszczenia przez wnioskodawczynię opłat za użytkowanie telefonu komórkowego, Sąd nie uwzględnił rat zapłaconych przez wnioskodawczynię w trakcie trwania związku małżeńskiego (raty 1 - 13 włącznie, ostaną wymagalną w dniu 15 października 2012 roku), albowiem z dokonanych w sprawie ustaleń nie wynika, aby wnioskodawczym czyniła je ze środków innych niż pochodzące z majątku wspólnego, w tym z wynagrodzenia za pracę. Sąd nie uwzględnił również rat niewymagalnych na dzień zamknięcia rozprawy.

W konsekwencji, w rozliczeniu byłych małżonków Sąd uwzględnił w powyższym zakresie wyłącznie kwotę 1.085 zł wydatkowaną przez wnioskodawczynię na spłatę wspólnego długu po ustaniu wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej, czyli rat ujętych w harmonogramie spłat (k. 6), wymagalnych w okresie od dnia ustania związku małżeńskiego stron (20 października 2012 roku) do dnia zamknięcia rozprawy w dniu 10 czerwca 2012 roku (art. 316 § K.p.c), co odpowiada ratom nr 14 - 20 płatnym od dnia 15 listopada 2012 roku do dnia 15 maja 2012 roku (7 x 155 zł).

W konsekwencji, uczestnik postępowania na podstawie art. 207 K.c. zwrócić winien M. R. 1A wartości spłaconego przez wnioskodawczynię po ustaniu małżeństwa długu obciążającego oboje byłych małżonków, czyli kwotę 542,50 zł (1.085 zł / 2).

Reasumując, z tytułu rozliczenia spłaconych długów i nakładów dokonanych na nieruchomości położoną w T. przy ulicy (...), uczestnik Z. R. zwrócić winien wnioskodawczym kwotę 19.210,53 zł (17.512,03 zł + 1.156 zł + 542,50 zł), którą pomniejszyć należy o wartość nadwyżki w przyznanym wnioskodawczym składniku majątku wspólnego po jej udziale w tym majątku (485 zł).

W konsekwencji Sąd zasądził od uczestnika Z. R. na rzecz wnioskodawczym M. R. kwotę 18.725,53 zł (19.210,53 zł - 485 zł).

Na podstawie art. 212 § 3 w zw. z art. 1035 k.c. i art. 46 k.r.o. Sąd ustalił termin płatności dopłaty na sześć miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności, za czym przemawiała omówiona wyżej sytuacja rodzinna i majątkowa uczestnika (posiadanie statusu osoby bezrobotnej, brak oszczędności).

O obowiązku wzajemnego wydania ruchomości przyznanym wnioskodawczym i uczestnikowi Sąd orzekł w oparciu o dyspozycję art. 624 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia..

O kosztach postępowania w zakresie wynagrodzenia biegłego oraz opłaty sądowej od wniosku Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. obciążając nim w częściach równych wnioskodawczynię oraz uczestnika postępowania, albowiem ich interesy były sprzeczne. Biegłemu zostało przyznane wynagrodzenie w kwocie 1.528,39 zł, natomiast uiszczona przez wnioskodawczynię opłata sądowa wyniosła 1.000 zł. Z uwagi na to, że kwota 1.500 zł wypłacona została biegłemu z zaliczki uiszczonej przez M. R., natomiast pozostała część (28,39 zł) ze Skarbu Państwa (kasy Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim), Sąd zasądził na rzecz M. R. kwotę 1250 zł od Z. R.. Ponadto Sąd nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim kwotę po 14,19 zł od Z. R. i M. R.. W wyniku tegoż rozliczenia każda z wymienionych osób poniosła koszty opłaty sądowej i opinii biegłego w równej wysokości.

O kosztach postępowania w pozostałym zakresie (kosztów zastępstwa adwokackiego po stronie uczestniczki M. R.) Sąd orzekł na podstawie wyrażonej w art. 520 § 1 k.p.c. reguły ogólnej ustalając, iż każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w sentencji postanowienia.

Apelację od powyższego orzeczenia złożyła wnioskodawczyni zarzucając mu naruszenie art.43 § 1 k.r. i op., art.233 § 1 k.p.c.

Wskazując na powyższe wnosila o:

- przeprowadzenie dowodu z odpisu księgi wieczystej (...) i dokumentu o wymeldowaniu w trybie art.381 k.p.c na okoliczność sprzedaży nieruchomości i usunięcia oraz wymeldowania wnioskodawczym z dotychczasowego miejsca pobytu,
- zmianę zaskarżonego postanowienia i zasądzenie spłaty na rzecz wnioskodawczym w kwocie 25127 zł w terminie 3 dni od daty uprawomocnienia się orzeczenia oraz kosztów postępowania za II-gą instancję w tym zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni jest częściowo uzasadniona. Zarzut błędnych ustaleń Sądu jest trafny.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie upoważniał do przyjęcia, że jedynie uczestnik wykonywał remont i jego robocizna sprzęt nie podlegają wliczeniu do podziału. Uczestnik – co trafnie podnosi skarżąca – prace te wykonywał także przy użyciu narzędzi oraz sprzętu będącego przedmiotem współwłasności obu stron. Rola uczestnika w tych czynnościach niewątpliwie była istotna. Bez wątplenia zajmował się montażem i ułożeniem płytek. Nie można jednakże zdyskredytować funkcji jaką pełniła wnioskodawczyni . Uczestniczyła w remoncie organizując jego przebieg, zamawiając towar i dbając o jego dostawę. Brała również udział w pracach związanych z przygotowaniem miejsca pracy oraz usunięciem zbędnych pozostałości po remoncie.

W tym stanie rzeczy należną jej dopłatę pieniężną w wysokości 18.725 złotych należało podwyższyć o 3.037,50 zł. Czyni to sunę 21.763 złotych.

Należało więc zmienić zaskarżone postanowienie podwyższając zasądzoną na jej rzecz kwotę do w/w wysokości.

Odnosi również skutek apelacja w tej części, w której jej autorka domagała się skrócenia terminu płatności należnej jej dopłaty.

Jak podał uczestnik, w jego dyspozycji jest suma przewyższająca należną od niego dopłatę. Jest gotów w każdej chwili spłacić skarżącą. W zaistniałej sytuacji zasadnym było wyeliminowanie 6 – miesięcznego terminu płatności. Uczestnik zobowiązany został do w/w spłaty w terminie do dnia 16 czerwca 2014 roku. (art. 386 § 1 kpc).

Apelacja w pozostałej części podlegała oddaleniu.

Podział fizyczny zgromadzonego przez strony majątku dorobkowego był wcześniej uzgodniony przed Sądem Rejonowym. Twierdzenia skarżącej, że przyznane jej składniki majątkowe zostały usunięte przez uczestnika i nie wiadomo gdzie się znajdują nie zostały poparte żadnymi dowodami. Przeczy temu uczestnik wyrażając gotowość wydania ich wnioskodawczyni.

Z tych więc przyczyn i na podstawie art. 285 kpc w tej części apelację należało oddalić.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 1 kpc.

Na oryginale właściwe podpisy